

EFFEKTRAPPORT FREDENS HUS 2022

Inledning

Den här rapporten syftar till att visa för givare, allmänhet och andra intressenter vilken nytta Fredens Hus gör. Den är en del av den rapportering vi gör för att uppfylla Giva Sveriges kvalitetskod. Effektrapporten vara tydlig, tillgänglig, tillförlitlig, relevant och jämförbar. Alla uppgifter ska vara verifierbara och kunna styrkas. Rapporten omfattar effekt och resultat för Fredens Hus under verksamhetsåret 2022.

Om oss

Fredens Hus är en partipolitiskt och religiöst obunden ideell förening som sedan 2003 har arbetat för fred i Dag Hammarskjölds anda, med främsta fokus på barn och unga. Vår vision är ett samhälle med fred och hållbarhet där allas lika värde respekteras. Vi arbetar nationellt och har vårt huvudkontor i Uppsala. Sedan 2022 är vi innehavare av ett 90-konto.

Fredens Hus verkar för att vara ett ledande pedagogiskt centrum där utställningar om samhällsaktuella ämnen, pedagogiska övningar med ett praktiskt innehåll, och projekt om social hållbarhet utgör verksamhetens kärna. Det handlar om fredsarbete på gräsrotsnivå för att främja jämställdhet, motverka rasism och intolerans och att träna konflikthantering och ett aktivt medborgarskap. Vi:

- Arbetar med fredspedagogik - en metod för att förmedla kunskap och insikter som leder till fred, fredssträvanden, mänskliga rättigheter och nedrustning.
- Producerar pedagogiska övningar och utställningar i egen regi såväl som tillsammans med andra aktörer.
- Vi arbetar även med andra kulturuttryck som teater, dans och filmskapande.
- Vi driver årligen flera projekt av varierande storlek och teman, där finansiering söks från olika myndigheter, fonder och stiftelser. Vår målsättning i all verksamhet är att de olika delarna ska samverka och skapa synergier från varandra för att få bästa resultat.
- Prövar nya metoder i projekt och partnerskap.
- Fokuserar på att tillgängliggöra verksamheten och göra den inkluderande genom att arbeta med uppsökande verksamhet och digitalisering av utställningar, projekt och pedagogiska metoder.
- Arbetar i enlighet med för verksamheten relevanta mål i FN:s Agenda 2030 och internationella deklARATIONER och konventioner om mänskliga rättigheter.

Vår kapacitet

Personal

Fredens Hus har ett tiotal anställda som utgår från kontoret i Uppsala. Arbetet leds av en verksamhetschef. Medarbetarna har en bred kompetens inom Fredens Hus olika verksamhetsområden, till exempel pedagogisk expertis för de delar som riktar sig mot barn och unga. Det finns också kompetenser inom projektledning, utställningsproduktion, kommunikation och insamling.

Samarbeten

Vi verkar och skapar projekt genom samarbeten med skolor, kommuner och organisationer i hela Sverige. Det utgör grunden för vår verksamhet och är ett verktyg för att nå våra mål. Alla samarbetspartners är utvalda för att bidra med sin särskilda kompetens och kapacitet.

Ekonomi

Som en ideell förening är vi beroende av finansiering från externa parter såsom kommun, myndigheter, fonder, stiftelser och privata givare. Vårt 90-konto kontrolleras av Svensk Insamlingskontroll vars syfte är att övervaka så att insamlingar från allmänhet sker under betryggande kontroll och att insamlingar inte belastas med oskäliga kostnader, samt att goda marknadsföringsmetoder används.

Fredens Hus totala verksamhetskostnader för 2022 uppgick till **6 366 371 kr**.

De medel som inte gick till Fredens Hus ändamål användes till att bedriva insamling samt administration. Vår administration svarade för 10 % av våra totala kostnader under 2022.

Förändringsteori och effektmål

Fredens Hus verksamhet har aldrig behövts mer än idag. Vi ser många exempel på hot mot demokratin, konflikter, ökande utanförskap, polarisering i samhället och en ökad intolerans och diskriminering. Vi ser ett behov av att fler unga engagerar sig i ett långsiktigt arbete för att försvara demokratins grunder, och att detta arbete behöver inledas redan i de yngre åldrarna.

Effektmålen vi sätter för verksamhetens olika delar handlar dels om att **öka** kunskapen om och engagemanget för fred, mänskliga rättigheter, demokrati och ett hållbart samhälle, och dels att **minska** rasism, intolerans, våld och konflikter. Ett av målen är även att bidra till att stärka det "demokratiska immunförsvaret" bland barn och unga genom ökad förståelse för rättigheter, normer och deras verkan. Vi vill inte bara att unga ska lära sig om rättigheter utan också hur man aktivt arbetar med och skyddar dem, bland annat genom att lära av historien. Vi ger dem möjligheter att träna sig i att reflektera och ta ställning, uttrycka sina åsikter, motivera ståndpunkter, bli lyssnad till och lyssna på andra, och reflektera över och bearbeta attityder. På så sätt är målet att stärka det aktiva medborgarskapet och ge unga verktyg för att kunna stå upp för och bidra till ökad tolerans, jämlikhet och frihet i samhället. Vi strävar efter att hitta olika sätt att väcka känslor, tankar och diskussioner kring svåra och viktiga

frågor, där stort fokus ligger på engagemang och interaktivitet. Vi testar ofta nya metoder för att ta oss an viktiga frågor från många perspektiv och nå ut till nya målgrupper.

Hur mäter vi våra framsteg?

Ett sätt som vi kan se genomslaget och effekten av vårt arbete på är genom den efterfrågan som finns på våra pedagogiska övningar, utställningar och på samarbeten. Vår kompetens inom fredspedagogik är väletablerad, inte bara i Uppsala utan även nationellt. Vi får ofta förfrågningar från skolor som inte bara rör vårt ordinarie pedagogiska utbud utan även handlar om specifika problem som de har och där de önskar att vi går in och arbetar mer intensivt och skräddarsytt tillsammans med skolan.

För verksamhetens olika delar har vi rutiner för regelbundna utvärderingar och effektmätningar av verksamhetens olika delar i syfte att förbättra vårt innehåll och se till att vi är en relevant aktör för våra målgrupper. I och med att vi ofta arbetar i projekt som stöds av externa finansiärer finns det också redan där tydliga riktlinjer och krav på utvärdering och effektmätning som vi följer löpande.

I den pedagogiska verksamheten utvärderas nya övningar tillsammans med både elever och lärare och justeras vid behov. Vi har exempelvis ett nätverk av lärare från hela landet som kan aktiveras i framtagandet av övningar och vid nya projekt. Vi mäter också antal övningar som genomförs, antal deltagande och den geografiska spridningen. Tillsammans med de många förfrågningar vi får om vårt pedagogiska utbud kan vi se utvecklingen av den pedagogiska verksamheten och om det finns områden där vi behöver göra extra insatser.

Likaså utvärderar vi våra utställningar både när det kommer till produktionsprocessen och innehållsmässigt. Alla våra utställningar har ett pedagogiskt fokus och en majoritet är anpassade för skolmiljön. I samband med att utställningar visas på skolor och lärare genomför pedagogiska övningar i dem så utvärderas också hur innehållet fungerar på eleverna och vad som skulle kunna göras annorlunda vid kommande utställningsproduktioner.

Aktiviteter 2022

Nedan beskrivs några av de aktiviteter och projekt som genomförts under 2022 kopplade till effektmålen.

Öka kunskapen om fred och mänskliga rättigheter, och stärka det demokratiska immunförsvaret

- *Nationella minoriteter med fokus på romer*
Under 2022 har Fredens Hus och Uppsala kommun fortsatt samarbetet för att öka kunskapen om mänskliga rättigheter och den nationella minoriteten romer. Samarbetet syftar till att lyfta romers historia, rättigheter och situation i det svenska samhället, och öka respekten för personers rätt att definiera sin egen identitet. Under året har bland annat workshoppar på skolor genomförts samt samrådsträffar med ungdomar ur målgruppen och ett feriejobb för ungdomar.

- *Escape room-spel*
Under 2022 fortsatte vi arbeta med pedagogiska kortbaserade samarbetspel i escape-room-genren anpassade för skolelever. I det första spelet, "En vecka i extrem fattigdom" ska skolelever tillsammans klara utmaningen som närmare 700 miljoner människor i hela världen ställs inför varje dag - att överleva på mindre än 1,9 dollar om dagen. Syftet är att öka kunskapen och förståelsen för de närmare 10% av världens befolkning som lever i extrem fattigdom. 2022 utvecklades även ett nytt spel, "En vecka av frihetskamp", där man tillsammans ska ta rollen som medborgarrättskämpar och stoppa en militärkupp i ett land med svajig demokrati. Under spelets gång får eleverna ta del av citat, berättelser och information från verkliga händelser som knyter an till temat och till ens hjälp finns Gene Sharps 198 beprövade icke-våldsmetoder.
- *Demokratihjältarna*
Demokratihjältarna består av 16 animerade kortfilmer och en workshop för låg- och mellanstadieelever om demokratiska processer och hur barn själva kan vara med och påverka det samhälle de lever i. I filmerna lyfts barn upp som på olika sätt har använt sin röst för att påverka i någon viktig fråga som t.ex. klimatet, skolmiljön, civilkurage eller allas lika rätt. Filmerna syftar till att inspirera barn att själva reflektera över vilka frågor de tycker är viktiga. Vilka orättvisor finns runt omkring dem i vardagen, i världen? Hur kan man vara med och påverka för en bättre värld? För varje kalenderavsnitt finns också flera förslag på övningar att göra med klassen efteråt.

Minska rasism, intolerans, våld och konflikter

- *Om det var du*
Projektet syftar till att synliggöra hur rasistiska uttryck förekommer i Sverige idag och hur de kan påverka en ung människa på ett känslomässigt plan. Inom projektet skapades en mobil utställning om fördomar och rasism med unga 13-25 år som främsta målgrupp. Via moduler i form av klassiska skolskåp får besökaren ta del av olika rasistiska uttryck baserade på verkliga berättelser som samlats in från unga från samma målgrupp, men också korta filmklipp, statistik och reflektionsmoment på temat. Inom projektet genomfördes också en undersökning om vanligt förekommande fördomar i Sverige idag, och en ny pedagogisk övning på tema rasism togs fram.
- *Hågkomstresor*
Under 2022 genomfördes fyra hågkomstresor till Polen och Norge tillsammans med skolor och i samarbete med Emerichfonden. Under resorna besöks t.ex. arbets- och koncentrationsläger, judiska kvarter och olika hågkomstplatser. Innan, under och efter resorna får elever och lärare göra olika pedagogiska övningar för att reflektera och bearbeta information och upplevelser. Genom resorna skapar vi verklig substans till överlevnads berättelser, när de själva inte längre har möjlighet att berätta dem.

Eleverna ges möjligheten att visuellt kunna ta till sig historien, vilket ger fler möjlighet att bidra till det viktiga arbetet mot rasism och intolerans.

- *Ordets makt 2.0*
Under 2022-2023 genomför vi projektet Ordets makt 2.0 som syftar till att belysa hur ord har makt och kan användas för att trycka ner människor och leda till våld och konflikt, men även hur ord kan användas som motståndskraft mot rasism och intolerans. Utgångspunkten i projektet är Fredens Hus utställning Ordets makt som tidigare turnerat på skolor och kulturplatser runt om i Sverige. Nu genomförs en upprustning och uppdatering av utställningen och en ny skolturné. Dessutom skapas digitala verktyg kopplade till utställningens tematik och en digital fortbildning för skolpersonal kring hur man kan arbeta med hatspråk, rasism och intolerans i skolan.

Öka engagemanget för ett socialt hållbart samhälle

- *Uppdrag Jorden*
Under 2022 har vi turnerat utställningen Uppdrag Jorden på skolor runt om i landet. Utställningen syftar till att tillgängliggöra hållbarhetsfrågor för barn i åldrarna 6 till 10 år, och tar oss via sagornas värld igenom stora, världsliga frågor med moraliska dilemman. Uppdrag Jorden berör alla mål i Agenda 30 och är ett bra underlag för familjen eller klassen att diskutera svåra men viktiga frågor på ett personligt plan. Berättelsen som utställningen är baserad på finns även inläst och i bokform.
- *10% snällare*
2022 nylanserade vi vår sociala mediekampanjen #tioprocentssnällare. Initiativet går ut på att göra världen lite bättre genom små snällhetsgester som delas med varandra i sociala medier.
- *Dear Planet - Gameshow*
I utställningen Dear Planet - Gameshow får besökaren tävla i frågor om miljö, klimat och hållbar utveckling, antingen själv eller i grupp tillsammans med en spelledare. Utställningen ska på olika sätt utmana besökarens moraliska värderingar, inlärningsmotivation och vilja till engagemang.

2022 i några siffror

Fredens Hus har under 2022:

- Drivit **8** lokala och nationella projekt kring social hållbarhet
- Haft **93 358** personer som deltagit i vår verksamhet
- Träffat **17 109** barn och unga inom vår pedagogiska verksamhet
- Genomfört pedagogiska övningar för **858** skolklasser och andra grupper
- Erbjudit **28** pedagogiska övningar via vår plattform Fredsportalen
- Genomfört **4** hågkomstresor med skolelever i samarbete med Emerichfonden
- Turnerat utställningar på **12** skolor runt om i landet
- Ökat vår räckvidd i sociala kanaler från **973 776** (2021) till **5 286 898** (2022)

Några nedslag

Genom våra regelbundna utvärderingar får vi in många värdefulla reflektioner och tankar från de som nås av vår verksamhet. Här är ett urval av dem från 2022.

Utvärdering av pedagogisk övning om relationer och samtycke, elevers svar på frågan vad som vad bäst med övningen:

“Att man fick gå in på djupet och tänka hur man själv skulle kunna göra.”

“Att ni tar upp scenarios vilket gör så att man får en blick och kanske själv kan inse att man är i en våldsamt relation.”

“Att vi fick göra övningar för att själva kunna öppna upp våra tankar kring våld och samtycke”

Utvärdering av manuskript för “Hans namn var Emerich”, en föreställning baserad på förintelseöverlevaren Emerich Roths egen bok. Elevers svar på frågan vad de kände under läsningen:

“Jag kände mig mest arg att man kan låta sånt hända och chockad”

“Arg, ledsen, allmänt väldigt upprörd”

“Jag kände främst sorg över att tänka hur hemskt det var för Emerich men även andra människor i samma situation. Men samtidigt ilska och skam att man överhuvudtaget kan behandla andra människor på det viset.”

“Det är otroligt smärtsamt att höra berättelsen. Det är så hemskt att det faktiskt har hänt.”

Utvärdering för lärare som arbetat tillsammans med elever i utställningen “Om det var du”, svar på frågan hur utställningen fungerade på eleverna:

“Bra, interaktiva moment är viktigt för att hålla motivationen uppe. Viktigt att ni visar på olika grupper som drabbas av rasism och på vilka sätt det sker.”

“Den har fungerat bra. Elever uttrycker att de berördes av berättelserna i utställningen.”

“Det väckte många tankar och gav upphov till bra diskussioner.”

“Det var en bra blandning av interaktiva moment och texter som blandades. Skåpen skapade stor nyfikenhet, alla moment där de fick lyssna drog även till sig uppmärksamhet.”

“Mycket väl genomtänkt lärarhandledning där det var lätt att välja ut moment som passade tid och grupp.”

“Den satte igång tankar hos mig som jag kunde ta med mig in i utställningen samt värdefulla tips på hur jag kunde använda den.”

Utvärdering av Fredens pedagogiska verksamhet för lärare som bokat våra pedagogiska övningar, svar på frågan varför de väljer att fortsätta boka:

“Det är ett bra sätt att belysa frågor som rasism, maskulinitet, civilkurage etc. Jag som lärare lär mig också mycket som jag kan referera till i min undervisning. Ibland tar det också mer om någon annan aktör än jag som lärare tar upp frågor, då blir det mer effekt. Jag tycker alltid att era program är välplanerade och ni är duktiga pedagoger!”

“Det är hög kvalitet på workshopsen och det engagerar eleverna. Det är viktigt för elever att komma från skolan och samtala om viktiga saker tillsammans med andra. Att komma till er ger en annan energi.”

“Av flera anledningar. Från början för att jag hört väldigt gott om Fredens Hus men sen också för att jag själv och eleverna tyckt att det har varit väldigt bra. Varit bra diskussioner och i ämnen som ibland kan vara svåra att diskutera. Då har det varit bra tror jag både med någon som är ännu mer expert än jag själv men också att det kunnat underlätta för eleverna att prata om. att någon annan än jag hållit i det. Sen är det uppskattat av eleverna att bara få ett avbrott från klassrummet och komma iväg någon annanstans.”

“Har intresserat och fått med även elever som annars kan va lite negativa på lektionerna. kompetent och engagerat - uppskattat av eleverna oxå.”

“Jag tycker alltid att era program är up-to-date och gillar de praktiska inslagen, t. ex att eleverna får svara via mentometerknappar eller lägga kort för att sortera maskulint/feminint. Det blir tydligt för dem då.”